

- дело. — 2002. — № 3. — Відомості доступні з мережі Інтернет : <http://www.pro-comp.ru/306780.shtml> (дата звернення 02.11.14). — Назва з екрана.
5. Свірко, С. В. Алгоритм організації бухгалтерського обліку доходів бюджетних установ та методичні підходи до його побудови [Текст] / С.В.Свірко // Формування ринкової економіки. – Вип. 11. — К. : КНЕУ, 2003. — С. 220—231.
  6. Кузнецов, С. В., Шур Е. С. Введение в проблему автоматизации бухгалтерского учета в вузе / С.В. Кузнецов, Е.С. Шур // Университетское управление. УрГУ. — 1998. — № 1(4) // <http://unimgmt.eunnet.net/unimgmt> (дата звернення 02.11.14). — Назва з екрана.
  7. Дмитриев, С. Новые возможности автоматизации бухгалтерского учета в бюджетных организациях [Текст] / С. Дмитриев // Компьютерные вести. — 1999. — № 49. — Доступно з мережі Інтернет : www.kv.minsk.by/index1999492102.htm (дата звернення 02.11.14). — Назва з екрана.
  8. Писаревська, Т. А. Інформаційні системи обліку та аудиту [Текст] : навч. посібник. — К. : КНЕУ, 2004. — 369 с.
  9. Гізатулін, М.Б. Проблеми та перспективи розвитку електронного документування в бухгалтерському обліку суб'єктів державного сектору [Текст] / М.Б.Гізатулін // Науково-практичне видання “Незалежний АУДИТОР”. — 2014. — № 7 (I). — С. 68—72.
  10. Матеріали та рекомендації корпорації ПАРУС. — Режим доступу : <http://mail.parus.com.ua> (дата звернення 02.11.14). — Назва з екрана.

В статье исследованы вопросы внедрения информационных технологий в государственном секторе экономики, роль учетной информации в системе информационного обеспечения, сформирован порядок создания и внедрения компьютерной системы бухгалтерского учета (КСБУ) в государственном секторе экономики.

Ключевые слова: государственный сектор экономики, компьютерная модель, компьютерно-информационные технологии, учетная информация, электронный документооборот, информационные системы, первичные документы, учетная информация, электронные документы, бухгалтерский учет.

УДК 339.146

I.O. Fedunyak, Ph.D., Associate professor

OP NUBiP Ukraine «Berezhany agrotechnical institute»

PROFESSIONAL QUALITY SALE OF AGRICULTURAL PRODUCTS IN THE WHOLESALE MARKET

Abstract. There was a research of wholesale markets conducted, as they are ones of the main chains of agrarian products realization. There was a process of price formation characterized, and therefore defined that price formation mechanism in agrarian sector is subordinated to the unified methodological principles, existing in our state's economy.

In modern conditions, there are several problems associated with the formation of an effective system of agricultural products in the new conditions of economic and financial challenges require further study.

There was an emphasis made that the wholesale markets creation would allow products manufacturers to do without the services of the multiple mediators, and to come to an unmediated trade with consumers directly, providing themselves with the better product sales conditions. Personal views regarding wholesale markets development are outlined.

Keywords: infrastructure, wholesale market, market operators, product quality, logistics.

I.O. Федуняк, к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства

ВП НУБіП України, «Бережанський агротехнічний інститут»

ПРОФЕСІЙНІ ЯКОСТІ В РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ОПТОВИХ РИНКАХ

Проведено дослідження оптових ринків, як одних з основних ланок реалізації аграрної продукції. Охарактеризовано процес ціноутворення. Викладено власні бачення щодо розвитку оптових ринків.

Доведено необхідність функціонування оптових ринків сільськогосподарської продукції, як основних ціноутворюючих суб'єктів на основі вільної взаємодії попиту і пропозиції, що буде позитивно впливати на

вирішення проблеми забезпечення населення товарами, сприяти виробникам продукції і переробним підприємствам у зниженні собівартості та нарощуванні обсягів виробництва, посиленні здорової конкуренції на споживчому ринку та здешевлення продовольчих товарів для кінцевого користувача.

Ключові слова: інфраструктура, оптовий ринок, оператори ринку, якість продукції, логістика.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасний етап розвитку аграрної науки характеризується ретельною увагою, яка приділяється теоретичним проблемам розвитку інфраструктури аграрного ринку і практичним аспектам її функціонування. Тому актуальним постає створення нової чи трансформація діючої інфраструктурної ланки, особливо на ринках стратегічно важливої продукції з метою організації роботи ефективних оптових операторів, спроможних забезпечувати в необхідних обсягах реалізацію продукції, відтворення інвестованих коштів та сприяти втіленню в життя державної регуляторної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку оптових ринків сільськогосподарської продукції (ОРСП) досліджували: Гриценко М.П., Воскобійник Ю.П., Кваша С.М., Лузан Ю.Я., Малік М.Й., Могильний О.М., Молдаван Л.В., Розгон А.В., Саблук П.Т., Саблук Р.П., Шпикуляк О.Г., Шпичак О.М. та інші.

В умовах сьогодення існує ряд проблем, пов'язаних з формуванням ефективної системи реалізації сільськогосподарської продукції в нових умовах економічних та фінансових викликів потребують подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Головною метою є доведення необхідності функціонування оптових ринків сільськогосподарської продукції, як основних ціноутворюючих суб'єктів на основі вільної взаємодії попиту і пропозиції.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Досвід успішного функціонування оптових ринків за кордоном стає доступним і для вітчизняних аграріїв та підприємців. Майже кожна країна Європи, Північної й Південної Америки та Австралія мають розвинену систему оптових ринків [1, 26–31].

Загалом проблемі створення і розвитку ефективних ринкових систем розподілу сільськогосподарської продукції приділяється пріоритетна увага в усіх країнах світу, тому вивчення досвіду функціонування різних моделей оптових ринків є корисним для України.

Аналіз функціонування оптових ринків сільськогосподарської продукції таких країн як Франція, Польща, Іспанія та інших країн світу підтверджує історичну сутність, що оптовий ринок сільськогосподарської продукції слід розглядати як місце, де проводяться угоди купівлі-продажу, фактично знаходиться товар і щоденно виникає ціна рівноваги між попитом і пропозицією. Тому вивчення досвіду функціонування різних моделей оптових ринків є корисним для України.

На відміну від багатьох зарубіжних країн у нас поширена досить проста та примітивна з позицій організаційно-технічного рівня форма торгівлі сільськогосподарською продукцією на продовольчих ринках населених пунктів [2, с.11].

Актуальним питанням є розбудова мережі торгівлі з метою скорочення втрат аграрної продукції та формування ринкових цін на неї [3].

Механізм формування цін в аграрному секторі підпорядковується єдиним методологічним принципам, що існують в економіці держави й визначається господарською системою та чинним законодавством. Як правило, застосовуються два методи ціноутворення: затратний та маркетинговий. Затратний метод застосовується при планово-розподільчій системі, за якої ціна виробленого продукту визначається із урахуванням витрат виробництва. Маркетинговий метод застосовується при ринковій системі, коли ціни формуються з урахуванням попиту та пропозиції, конкуренції, світової кон'юнктури.

Оптовий ринок є важливим механізмом забезпечення продовольчої безпеки країни, розвитку конкуренції, підвищення ефективності діяльності сільськогосподарських товаровиробників, зменшення рівня тінізації економіки [4, с. 171–179].

Створення оптових ринків сільгосппродукції – лише перший і необхідний етап

перебудови каналів товарообігу. Подальший їх розвиток, як елементу цілісної системи аграрної логістики має бути скерований в інноваційному напрямі. Крім того, слід зазначити, що оптові ринки беруть на себе зобов'язання підтримувати чистоту, санітарію, утилізацію відходів, а також проводять оптимізацію транспортних і логістичних послуг. Вони дозволяють створювати ефективний маркетинг свіжої плодоовочевої продукції місцевих виробників – особливо для малих (селянських господарств) та дрібних (у тому числі фермерських господарств).

Також оптові ринки можуть здійснювати організацію конференцій і спеціалізованих зустрічей: проводити збір та реєстрацію даних про кон'юнктуру ринків; публікацію повідомлень і різних маркетингових досліджень; здійснювати ціновий моніторинг сільськогосподарської продукції на оптовій торгівлі.

Нині в Україні у результаті трансформації, система оптової торгівлі складається переважно із суб'єктів приватної власності. Розвиток її інфраструктури, в кращому випадку, здійснюється на основі маркетингових досліджень та логістики, але частіше носить довільний характер із переважанням історично розміщених об'єктів інфраструктури. Проблемним залишається ефективне поєднання транспортної інфраструктури, сучасних енергоефективних складських та торговельних площ із дотриманням санітарних норм і загального контролю безпеки продукції.

Наявність оптових продовольчих ринків дозволяє:

- 1) підвищити економічну ефективність розподільчої мережі за рахунок оптимізації вантажопотоків;
- 2) підтримати вітчизняного товаровиробника;
- 3) підвищити контроль за якістю;
- 4) забезпечити суб'єктів ринку інформацією про попит і пропозицію в регіоні.

Характерною особливістю процесу реалізації сільськогосподарської продукції в Україні є невелика ємність первинного ринку сільськогосподарської продукції, тобто поставок продукції товаровиробниками безпосередньо переробним підприємствам, і зростаючий із року в рік обсяг вторинного ринку – посередництва. При цьому спрямування товаропотоків до комерційних каналів збуту з непрозорими умовами купівлі-продажу, визначення якості продукції та цін призводить до значних фінансових втрат виробників [5].

Реалізація продукції переробним підприємствам набула негативної тенденції із одночасним збільшенням реалізація продукції за іншими каналами (рис. 1).

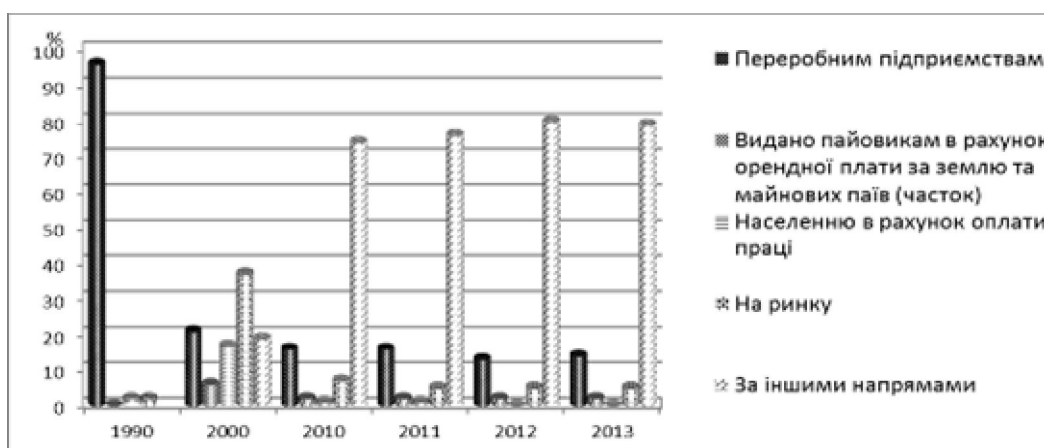

Рис. 1. Напрями реалізації сільськогосподарської продукції в Україні

Наведені дані свідчать про те, що виникла нагальна потреба розвитку збутової інфраструктури аграрного виробництва.

Створення оптових ринків дозволить товаровиробникам обійтися без послуг численних посередників і вийти на прямі торги безпосередньо із споживачами, забезпечуючи

собі кращі умови збуту продукції.

З огляду на те, що в сучасних умовах ринкове ціноутворення ще не сформувалося як конкурентне інституціональне середовище, тому оптові ринки сільськогосподарської продукції за підтримки з боку держави мають виступати конкурентом для торгових посередників, які монополізували закупівлю продукції й привласнюють значну частину доходу сільськогосподарських товаровиробників, адже діяльність ОРСП дає можливість виявити реальну ціну товару.

Оптова ціна на оптовому ринку сільськогосподарської продукції включає всі витрати виробника, його прибуток, а також витрати, понесені сільськогосподарським виробником на ОРСП (маркетингові послуги ОРСП). Щоб отримати за продукцію більшу ціну, необхідно щоб вона мала відповідний товарний вигляд. Виробникам ОРСП це допоможе не тільки зберегти товар, а й підготувати його до продажу: наприклад, картоплю прокалібрувати, очистити, розфасувати, упакувати тощо. Тобто, оптовий ринок різко підвищує доступність сільгоспвиробників безпосередньо до оптових покупців і, тим самим, може суттєво вплинути на збільшення їхніх доходів (рис. 2).

Рис. 2. Цільова аудиторія оптового ринку сільськогосподарської продукції

На ОРСП виробник може отримати послуги з документального оформлення договорів купівлі-продажу, банківського обслуговування, транспортування товару тощо. На ринку функціонують лабораторії якості, що дає можливість визначити якісні параметри запропонованої продукції.

Головна вигода оптових операторів плодоовочевої продукції вітчизняного виробництва: сконцентровані попит і пропозиція в зручних місцях для переміщення товарних потоків в межах України, документальне оформлення, інформаційне забезпечення, банківське обслуговування, послуги з складування транспортування, зважування тощо.

Економічно доцільним є залучення продавців і організація продажів на оптових ринках з територій власних областей та областей, які прилягають до них. Тому постала проблема розвитку оптових ринків і в областях, які знаходяться віддаленими від наявних ринків. Це дасть змогу охопити всю територію держави та отримати економічний ефект від торгівлі, адже це скоротить витрати на перевезення та збереже якісні характеристики продукції.

Організація системи оптових ринків дає можливість поєднати інтереси сільгосптоваровиробників та торговельних суб'єктів, дозволить гарантувати споживачам наявність якісних і доступних продуктів харчування, сприяти вітчизняним товаровиробникам у гарантованому збуті та одержанні максимальних прибутків від реалізації своєї продукції, забезпечувати достовірною інформацією про кон'юнктуру продовольчих ринків, сприяти організації закупівель, зберігання та відвантаження продукції покупцям і ефективному її просуванню до кінцевого споживача, надавати рекламні і

маркетингові послуги, проводити сервісне обслуговування та інші заходи для реалізації або придбання продукції на ринках.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Формування системи оптових ринків спроможне позитивно впливати на вирішення проблеми забезпечення населення товарами, сприяти виробникам продукції і переробним підприємствам у зниженні собівартості та нарощуванні обсягів виробництва, посиленні здорової конкуренції на споживчому ринку та здешевлення продовольчих товарів для кінцевого користувача.

Інфраструктура ринків сільськогосподарської продукції і продовольства в цілому та її елементи торгівельного, виробничого, фінансово-кредитного призначення потребують значної роботи для розвитку й удосконалення. Без цього не можна розраховувати на нормальне функціонування власне ринку, тобто на збалансованість та стабільність процесу купівлі-продажу товарів в обсягах та асортименті, які б задовольняли потреби суспільства.

Список використаних джерел

1. Білоусов, О.М. Напрями вдосконалення інфраструктури споживчого ринку сільськогосподарської продукції [Текст] / О.М. Білоусов, О.В. Орленко // Бізнес-навігатор. — 2010. — № 3. — С. 26—31.
2. Саблук, П. Т. Розвиток сільських територій в контексті забезпечення економічної стабільності держави [Текст] / П.Т. Саблук // Економіка АПК : Міжнародний науково-виробничий журнал. — К.: 2005. — №11. — С. 4—12.
3. Іванюта, С. М. Антикризове управління [Текст] : навч. посіб. / С. М. Іванюта // М-во освіти і науки України, Державний комітет статистики України, Державна академія статистики, обліку та аудиту, Полтавська філія. — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 288 с.
4. Формування гуртових (оптових) ринків в контексті створення інфраструктури аграрного ринку України [Текст] / П.М. Музика, Р.С. Федішин, С.І. Баран [та ін.] // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. — 2011. — № 2. — С. 171—179.
5. Кирилюк, Є. М. Трансформація структури економічних відносин на аграрному ринку України [Електронний ресурс] / Є.М. Кирилюк, А.М. Прошаликіна // Ефективна економіка. — Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua> (дата звернення 15.10.14). — Назва з екрана.

Проведено дослідження оптових ринків, як одних із основних ланок реалізації аграрної продукції. Охарактеризовано процес ценоутворення. Изложено власні оцінки розвитку оптових ринків.

Ключевые слова: інфраструктура, оптовий ринок, оператори ринка, якість продукції, логістика

УДК 336.41

N.O. Kharkavyi, postgraduate student

Ternopil National Economic University

PRAGMATICS AND PERSPECTIVE OF POST-CLEARANCE AUDIT IN THE CONTEXT OF MODERNIZATION OF SYSTEM OF CUSTOMS CONTROL IN UKRAINE

Abstract. *In Ukraine, there are unresolved questions organization documentary checks on compliance with the requirements of the customs legislation, the interaction of structural units of fiscal services for planning and carrying out control and verification activities, as well as the order of their conduct.*

The article is developed to the investigation of documentary verification to adhere requirements of legislation on civil customs of Ukraine. The measures of post-entry audit are implemented on the basis of the characteristic of methods. The main method is method of documentary control, others are intended to provide additional information in order to increase the value of the basic methods. In addition, we have discovered problems in the implementation of control and verification measures which are lack of specific methods of organization and realization of post-entry audit which negatively effects quality and effectiveness of field documentary verification. We have divided the information into separate groups in the process of investigation of practical aspects of post-entry audit which is used during preparation and implementation of documentary verification.

Due to the lack of a single system approach to auditing should introduce a common methodology for post clearance